

Krönika

De ger sig inte. Men de ungdomar de månår om flyttar ändå till städerna, menar Lars Fimmerstad.

Stadsluften gör fri

DN har haft en artikelserie om flytten från glesbygderna. Trots att det urbaniserade Sverige i decennier tippat biljoner i glesbygdens svarta hål envisas ungdomen med att flytta till stan. Särskilt Stockholm fortsätter att dra, som det gjort i 700 år.

70-talets utopier – *Vi flytt' int'* och *Hela Sverige ska leva* – är svåra att förverkliga. För ett kvartssekel sedan var Sverige ett utopiernas drivhus. Inga projekt var för omåttliga. Kärnkraften skulle ersättas med vindsnurror och vedeldade kraftverk. Sverige skulle lösslitas ur västerlandets krets och bli den lysande ledstjärnan för tredje världen. Näringslivet skulle övertas av fackföreningsrörelsen.

Många projekt har övergivits men inte det mest utopiska av dem alla: förhindrandet av urbaniseringen. Den process som började i Mellersta Östern för tusentals år sedan, som sprid sig över romarriket och sköt ny fart i Europa omkring år 1000 för att från 1800-talet accelerera och sprida sig över hela jorden – den skulle Sverige bromsa.

Genom att dra in medborgarnas inkomster till de offentliga kassorna och tippa ut dem över landet skulle civilisationens välsignelser spridas jämt över territoriet. Utbildningar och arbetsplatser skulle då söka upp människorna där de råkade bo på i stället för att de skulle tvingas flytta till platser där resurserna var större.

De som är intelligenta och företagsamma nog flyttar till stan oavsett vad den officiösa ideologin förkunnar.

Biljoner kronor har efter ett par decennier av resursslöseri skapat utbildningsanstalter i bygderna som utbildar ungdom som hellre flyttat till de gamla universiteterna. Dit de efter avslutad utbildning ändå flyttar

för att arbeta. Utanför de dynamiska områdena har en sovjetekonomi som slukar överskotten och gör medborgarna allt fattigare hållits vid liv med arbetsmarknadsmedel.

Överideologin förutsätter att människor föredrar att bo i små glesbygdssamhällen bara de får multimediasugor och ans-utbildningar. Dessa huvudsakligen under 1960- och 70-talen rivna, återupbyggda och utvidgade Klondykes omgivna av kalhyggen och granplantager förutsätts *a priori* vara att föredra framför Stockholm och Göteborg. Skakade finner DN:s report- r ut i landet att ungdomen inte tar till sig den antiurbana överideologin. De flyttar ändå till stan.

Mellan 1850 och nittonhundratalets början mer än tredubblades Stockholms befolkning för att åter fördubblas under 1900-talets första hälft. Under den andra hälften av 1900-talet är folkkökningen obetydlig. I själva Stockholms stad har befolkningen minskat sedan 1960.

Hur mycket mer pengar ska svenskarna slösa för att på ett konstlat sätt hålla tillbaka urbaniseringen? Hur mycket välstånd ska vi avstå ifrån? De unga röstar med fötterna. De som är intelligenta och företagsamma nog flyttar till stan oavsett vad den officiösa ideologin förkunnar.

Stadluft macht frei. De som flyttar till städerna gör det inte av tvång utan för att de föredrar att leva där. Så har det varit och så kommer det att förbli. På 1970-talet kom en våldsamt överreaktion på rekordärens urbanisering i Sverige. Den pendelsvängningen har nu kostat svenskarna deras välstånd. Som vanligt händer politikert allt för sent.

Redan nu faller pendeln på att svänga tillbaka. Civilisationspessimismen och glesbygdromantiken dominerar inte längre. Tilltron till civilisationen och den tekniska utvecklingen växer. Där ute längtar man till stan.

17 mars 1998

LARS FIMMERSTAD

fimmer@bahnhof.se

Yngling ger skall

Rasande tempo och rytm därtill – Sigbrit Swahn gillar Carl Johan Vallgrens uppgörelse med Sverige.

Carl Johan Vallgren har med sin nya bok *För herr Bachmanns broschyr*, nummer sex i ordningen om jag räknat rätt, intagit första placeringen på kritikerlistan. Inte den från DN, Sydsvenskan och Göteborgsposten utan den från Barometern och andra viktiga tidningar landet runt.

Roman

Carl Johan Vallgren
För herr Bachmanns broschyr
Bonniers, 1998

Så kan det gå när man skriver en bok som skäller på DN:s kultursida, enkannerligen dess kvinnliga kritiker (inga namn nämns men jag tror att en viss Åsa åsytas), som tydligen inte haft riktigt sinne för Vallgren. Nu är det inte bara DN:s kultursida som får sig en släng av hans raseri. Nej, hela mediesamhället hängs ut i det brev som ställs till herr Bachmann i stället för den förskönade turistbroschyr som herr Bachmann hoppats på i sin beställning till lovande svensk författare, bosatt i Berlin.

Ett genialt uppslag

Boken kallas roman. Den blandar fritt privat och allmänt. Uppslaget är faktiskt snudd på genialt. Vem har inte retat livet ur sig på dessa förljugna Sverige-bilder som serveras utlänningarna för att de ska komma hit och bidra till landets försörjning? Vem har inte haft lust att visa vad svenskarna själva tror om allemansrätten, nämligen en total nerskräpning av allmän mark och enskild som inte omgärdas av taggrädsstängsel och skålded hundar? Vem har inte velat som Tegner skrika ut till landet, personifierat av Moder Svea, "Dig söver smickrets röst, hör sanningens en gång!" eller som Gunnar Ekelöf ändra fosterland till mos-

Ung men läsbar. Troligen lider dagens unga författare av gårdagens postmodernister som faktiskt är lite ute. Prova gärna dem som kom strax efter – till exempel Carl Johan Vallgren.

Foto: BJÖRN LUNDBERG/PRESSENS BILD

terland som bättre uttrycker beskäftigheten hos våra myndigheter.

Det beklämmande kulturella klijmatet är annars främsta föremålet för Vallgrens hat. Enligt hans berättarjag har framför allt den tongivande befolkningen slutat läsa skönlitteratur (vilket i sin tur gör att skola och universitet avstår från att lära folk att läsa). Man läser möjligen böcker om management, personlig utveckling och liknande nojs.

Troligen lider dagens unga författare av gårdagens postmodernister som faktiskt är lite ute. Prova gärna dem som kom strax efter. Vallgren går att läsa. Hans språk i denna roman har rasande tempo och rytm därtill. Det är också nästan korrekt (ett felaktigt använt "vare sig...eller" i stället för "varken...eller" samt "monstruositet" två gånger i stället för "monstruositet" är alltför fåniga kunde uppbära och det kan skyllas på skrivhämnet).

Brevet till herr Bachmann blev nog aldrig avsånt. Brev kommer av latinets *brevis*, kort. Visst finns det författare som gjort roman i form av ett enda långt brev som kan likna en bekännelse eller en mera allmän livshistoria. Vanligen har de då fört in en mottagarreaktion. En sådan finns också i Vallgrens roman. Det är dock inte herr

Bachmann utan den stackars hustrun som får sig den rollen tilldelad. Hennes åsikt att han riktar för mycket och för hård kritik av Sverige och svenskarna blir å andra sidan ytterst illa mottagen.

Vem har inte retat livet ur sig på dessa förljugna Sverige-bilder som serveras utlänningarna för att de ska komma hit och bidra till landets försörjning?

Hustrun kallas medlöperska och får sitt arbetsrum spolerat när hon alltså tycker att maken tar i för hårt mot det svenska supandet, länspolisvärdaren, TV:s talkshower och andra lätt igenkännliga företeelser.

Jagberättaren har därmed fastnat i sin egen konspirationsteori och kan inte komma loss, men skrivkrampen försvann och författaren kan lugnt bege sig till ett café av den art som svenskarna inte vill unna sig. Det är skönt att se det skrivet, tänkte han antagligen.

SIGBRIT SWAHN

Hur vi drar på oss terrorism

Isöndagens P1 diskuterades folkrättens princip "ickeinblandning i andra staters inre angelägenheter". Experten var Dagens Nyheter Per Ahlin, presenterad som doktor i folkrätt. Reportern låg på och Ahlin vek undan, det fanns andra sätt att komma åt övergrepp som begås inom ett land.

Utgångspunkten var händelserna i Kosovo. Men de albanska kraven på självständighet, vilka skulle leda till att två albanska stater skapades på Balkan, illustrerar varför ickeinblandningen är en nyttig princip.

Ta bort principen. Låt oss anta att västvärlden omfattade kosovo-albanerna, intervenerade och gav dem en stat. Med vilken rätt kunde den sedan motsätta sig korsikanernas, Lega Nords eller vallonerernas anspråk? Eller, för den delen, sam-

ernas? Ickeinblandningen balanseras av annan folkrättslig princip, den av Woodrow Wilson proklamerade rätten till nationellt självbestämmande. Men för att denna ska ta över fordras att en nationell rörelse har en historia att peka på, ett eget språk och en kulturell identitet. Möjligheterna till samförståndslösningar i form av kulturell autonomi, politisk representation och så vidare ska vara uttömda.

En omöjlig situation

Svårigheterna är många, även bortsett från att stormakter inte drar sig för att underhandla stöjda separatistströrelser. Framför allt underblåser separatistiskt sinnade ledare motsättningarna för att skapa en politiskt omöjlig situation. Ledarna riskerar inte liv-

banken och virrpannor finns det gott om. I fallt Kosovo spelar de fullt medvetet på CNN.

Ett annat aber är Algeriet. Juntan har genomfört en statskupp och har fullt stöd av Frankrike, som gärdar naturgasen i södra delen av landet. Folket, representerat av islamisterna, har rätt att återta makten, även med bruk av väpnat våld. FIS-ledare i exil är politiska flyktingar och har rätt att verka i vårt land så länge de inte bryter svensk lag. Som stat står vi neutrala inför den uppgörelse som stundar. Om vi väljer att stödja de fransk-algeriska försöken att krossa islamisterna (genom att hålla Frankrike informerat om den algeriska oppositionens aktiviteter i vårt land) så spiller konflikten över på Sverige. Så kan vi dra på oss terrorism.

KNUT CARLQVIST